

Energiaturvetuotannon alasajoon liittyvät kansalliset tukitoimet käynnistettävä välittömästi

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallituksen kannanotto 15.11.2021

Energiaturpeen tuotanto Suomessa on vähenemässä hallitsemattoman nopeasti. Muutosvauhti on kestävä alan yrittäjille sekä turvetta käyttäville lämpölaitoksille. Ahdinkoa helpottaakseen Marinin hallitus sopi jo keväällä kansallisista tukitoimista turveyrittäjille, mutta niiden toimeenpanossa ei ole edetty puheita pidemmälle.

Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus on erittäin huolestunut koko turvealan tukalasta tilanteesta. On kohtuutonta, että yli puoli vuotta sitten sovitut tukitoimet ovat vielä täysin toteuttamatta. Varmuutta on saatu vain siitä, että EU:n oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) ei käytännön apua suomalaisille turvetuottajille pysty tarjoamaan.

Marinin hallitusohjelman tavoitteeksi asetettiin turpeen energiakäytön vähintään puolittaminen vuoteen 2030 mennessä. Samalla kuitenkin tähdennettiin, ettei ainespuuta saa ohjautua polttoon. Päästökaupan ja veromuutosten kiihdyttämä muutosvauhti on yllättänyt niin turvetta tuottavat yrittäjät kuin sitä käyttävät laitokset. Tuotantosopimuksia on irtisanottu, ja monet yrittäjät elävät kestävässä epävarmuudessa.

Etelä-Pohjanmaalla turveyrittäjäyys on vahvaa ja turpeen taloudellinen merkitys suuri. Alueelle sijoittuu noin neljännes koko Suomen turvetuotannosta. Eteläpohjalaista luonnonvaraa on jalostettu monin eri tavoin: energiaksi jyrsin- ja palaturpeena, kasvuturpeeksi ja kuivikkeeksi, öljynimeytykseen sekä kylpy- ja hoitoturvetuotteiksi.

Energiaturvetuotanto työllistää maakunnassa suoraan tai välillisesti yli tuhat henkilöä. Turvetuotannon merkitys korostuu etenkin maaseudulla, missä yrittämisen mahdollisuudet ovat jo muutenkin rajatut. Turpeen energiatuotannon ja -käytön lopettaminen kohdistuu suoraan ja välillisesti yrittäjiin ja työntekijöihin, maanomistajiin, voimalaitoksiin, kaukolämmön asiakkaisiin sekä kuljetusalan yrityksiin ja koneurakoitsijoihin. Seuraukset heijastuvat merkittävästi maaseudun elinvoimaan ja työllistymismahdollisuuksiin sekä koko Etelä-Pohjanmaan talouteen.

Energiaturpeen äkillinen alasajo ei tarkoita vain sen poltosta luopumista. Muu tärkeä turvetuotanto lamaantuu yhtäaikaaisesti. Kasvu- ja kuiviketurpeen hyödyntämismahdollisuudet heikkenevät. Eteläpohjalaisille kotieläintiloille kuiviketurve on yksi antibioottivapauden peruskivistä. Vientituotteeksi kelpaavan aktiivihien tuotanto vaarantuu. Myös Suomen energiahuoltovarmuus rapautuu, jos turvetta ei varastoida hätävaraksi.

Turvetuotantoa harjoittaa Etelä-Pohjanmaalla noin 150 yritystä. Energiaturpeen myynnin vähenemisestä aiheutuu turveyrittäjille suoraan kymmenien miljoonien eurojen myyntimenetys. Lisäksi kaikilla yrityksillä on tuotantoon ja koneisiin sidottuja pääomia, jotka ovat jäämässä vaille minkäänlaisia korvauksia. Monilla yrittäjillä jo nostettua turvetta on jäänyt varastoon, eikä pitkäaikaisia toimitussopimuksia enää tehdä.

Energiaturpeen käytöstä luopuminen on väistämätöntä hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi. Toimialan alasajoa ei ole kuitenkaan reilua toteuttaa niin äkkinäisillä päätöksillä, että tuotanto romahtaa ja elinkeinonharjoittajat joutuvat kestävämpään tilanteeseen. Muutos voidaan toteuttaa vain hallitusti ja riittävän pitkällä aikavälillä.

Turpeesta elantonsa saavien ihmisten oikeuksista on huolehdittava. Suorat menetykset on korvattava ja annettava riittävä sopeutumisaika muutokselle.

Maakuntahallitus edellyttää ripeää kansallisten toimenpiteiden käyttöönottoa energiaturpeen nopeasta alasajosta koituvien menetysten korvaamiseksi. Moni turveyrittäjä on nyt vakavassa taloudellisessa ahdingossa. Koronapandemian takia vaikeuksiin joutuneille yrityksille apua on järjestynyt hyvinkin nopeasti, mutta turveyrittäjät näyttävät jäävän täysin oman onnensa nojaan.